

Титарчук І. Н.

Національний університет біоресурсів і природопольовання України

НАПРАВЛЕНИЯ МОДЕРНИЗАЦИИ СИСТЕМЫ БЮДЖЕТНОГО ПЛАНИРОВАНИЯ В УКРАИНЕ

Резюме

Статья посвящена обоснованию направлений совершенствования бюджетного планирования. Исследован современный механизм бюджетного планирования в Украине, выделены основные проблемные вопросы в этой сфере. Предложены пути оптимизации бюджетных процессов через модернизацию бюджетного планирования.

Ключевые слова: бюджет, модернизация, бюджетное планирование, бюджетный процесс, концепция реформирования местного самоуправления.

Tytarchuk I. N.

National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine

THE WAYS OF MODERNIZATION OF BUDGET PLANNING IN UKRAINE

Summary

The article is devoted to the rationale of improving budget planning. The modern mechanism budgeting in Ukraine, singled out the main problems in this area. The ways of optimizing the budget process by modernizing budgeting.

Key words: budget, modernization, budget planning, budget process, the concept of local government reform.

УДК [336.563:061.2] (477)

Ткачук І. Я.

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

ВПРОВАДЖЕННЯ ЄВРОПЕЙСЬКИХ ПРИНЦИПІВ ДЕРЖАВНОГО ФІНАНСУВАННЯ УКРАЇНСЬКИМИ ГРОМАДСЬКИМИ ОРГАНІЗАЦІЯМИ

Обґрунтовано недостатність фінансового забезпечення діяльності громадських організацій України. Визначено необхідність застосування в Україні європейських принципів державного фінансування. Проаналізовано стан виконання даних принципів у сьогоденних умовах. Запропоновано напрями реформування даного виду фінансування громадських організацій.

Ключові слова: громадська організація, фінансове забезпечення, державне фінансування, принципи державного фінансування, компакти.

Постановка проблеми. Ефективне функціонування та якісне надання послуг громадськими організаціями в значній мірі залежать від державної політики у сфері підтримки і розвитку громадянського суспільства, яка включає і фінансову підтримку. На жаль, вітчизняна практика не свідчить про достатність останньої. Так, бюджет пересічної організації громадянського суспільства (ОГС) у розвинених країнах світу в гривневому еквіваленті рівний 560-670 тис. грн. [1], в той час, як в Україні цей показник складає всього 23,17 тис. грн. в розрахунку на одну громадську організацію (серед тих, центральні органи яких прозвітували органам статистики про свою діяльність та діяльність підпорядкованих їм місцевих осередків усіх рівнів) [2]. Причому частка державного фінансування у бюджеті європейської ОГС знаходиться в межах від 35% до 75% [3], українські ж організації за підсумками 2012 р. мали у своєму бюджеті всього 7,87% державних коштів [2]. Така ситуація не сприяє розвитку громадянського суспільства, тому сьогодні в контексті євро інтеграційних процесів, доцільно запровадити якісно нову систему державної підтримки громадського сектору, яка б ґрунтувалася на європейських принципах.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблема фінансування громадських організацій як елементу державних фінансів приділялося багато уваги вітчизняними науковцями. Так, аналіз їх

окремих елементів знаходимо у працях О. Віннікова, В. Гайця, А. Колодія, С. Кириченка, В. Коваленка, С. Москвіна, С. Обушного, В. Примуша, О. Солонтая, В. Сосєдової, А. Ткачука та інших. Крім того, проводилися і дослідження можливості реформування національного законодавства, яке регулює діяльність громадських організацій в напрямку кращих європейських традицій, Українським незалежним центром політичних досліджень (УНЦПД), Європейським центром некомерційного права (ЄЦНК), координатором проектів ОБСЄ в Україні, а також вітчизняними соціологами та політологами.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Однак, незважаючи на внесок вище згаданих науковців та організацій, реалізація європейських традицій здається сьогодні неможливою. Причина криється в особливостях існуючої системи державного фінансування діяльності та розвитку громадських організацій. Детальне дослідження впливу останньої на впровадження в практику європейських принципів державного фінансування є необхідним для вироблення якісно нової та ефективної національної політики сприяння розвитку громадянського суспільства України.

Мета статті. Метою роботи є виявлення проблем впровадження європейських принципів державного фінансування організацій громадянського суспільства в українську практику та формулювання пропозицій щодо їх подолання.

Виклад основного матеріалу. Наявність державного фінансування та його обсяги можуть негативно впливати на діяльність організацій громадянського суспільства, посилюючи їх залежність від держави, тим самим спотворюючи саму сутність цих організацій, які створюються з метою нагляду за державою та (за необхідності) опонування її політиці. Саме тому основоположним принципом державного фінансування є те, що його слід розглядати як можливість, а не право для громадських організацій. Цей факт є надзвичайно важливим у відносинах між державою та організаціями громадянського суспільства, адже він підкреслює незалежність та автономність останніх.

Принцип незалежності вперше був зафіксований та виділений ще у 1998 р. у так званому «англійському компактi» (English Compact – досл. англійська угода), «угоди між урядом та некомерційним сектором Англії з метою поліпшення їх відносин для взаємної вигоди» (у багатьох державах світу існують подібні документи, які мають різні назви, однак для полегшення розуміння та поглиблення співпраці між окремими громадськими секторами їх називають Compact). Відповідно до нього, незалежність третього сектору визнається і підтримується. Це означає право сектору проводити певну діяльність, коментувати і оскаржувати політику уряду (незалежно від наявності державного фінансування чи існування інших взаємовідносин із урядом), визначати власні справи і керувати ними незалежно від держави [4].

Існують і інші принципи державного фінансування громадських організацій, які виділяються комплексами розвинених держав, а саме [5]:

- прозорості – отримання допомоги від уряду повинне бути заснованим на чіткому поданні та оцінюванні процедур, які забезпечують максимальну ясність і відкритість всього процесу (наприклад, вимога публікувати в місцевих ЗМІ оголошень про тендери із встановленням чітких та об'єктивних критеріїв оцінки, зазначенням проміжку часу для подання пропозицій, публікацією імен обраних заявників тощо);

- рівного ставлення до заявників – передбачає існування заздалегідь встановлених об'єктивних критеріїв відбору, які забезпечують усунення дискримінації та вибір найбільш успішного заявника на основі його пропозицій;

- вільної та чесної конкуренції – інформація про можливості державного фінансування широко рекламується і стимулює конкуренцію між потенційними заявниками;

- підзвітності – надання коштів проводиться за існування зрозумілих правил звітності;

- орієнтації на певні цілі – державне фінансування має виділятися на чітко визначені цілі відповідно до пріоритетів політики уряду та потреб громадян;

- пропорційності – порядок подання заявок, вимоги до них та до звітності, нагляд та контроль за використанням коштів повинні бути пропорційними сумі фінансування.

Окрім цього, Єдиним центром некомерційного права ставиться вимога участі ОГС у розробці програм та представництво ОГС у тендерних комітетах [6, с. 22], а Фінансова директива ЄС формує принцип «незалежного фінансового управління», який означає «співвідношення принципів економії, ефективності та дієвості, що перевіряється через показники ефективності, які дозволятимуть вимірювати результати» [6, с. 23].

Оскільки Європейські дослідження уособлюють в собі кращі традиції організації відносин між державою та неурядовими організаціями розвинених економічно держав, то в контексті євроінтеграційних процесів виконання вищезазначених принципів є як необов'язковим, то бажаним для України. Саме тому проаналізуємо українську практику надання державної фінансової допомоги відповідно до них.

Принцип незалежності. Основною проблемою, що перешкоджає виконанню цього принципу, є залишковий менталітет громадянина Радянського Союзу, за якого у суспільстві панує думка про те, що для ефективного функціонування громадської організації необхідно будь-яким способом максимізувати державне фінансування. Наприклад, на думку експерта Інституту політичної освіти О. Солоняя, розвиток громадянського суспільства України та його співпраця з державою в значній мірі залежать від запровадження ефективної системи державної фінансової підтримки громадянського сектора [7, с. 13]. Саме тут криється найбільша небезпека, адже політика фінансового менеджменту орієнтована на формування фінансової бази за рахунок державних коштів обмежує залучення ресурсів з інших джерел, що, по-перше, формує залежність від економічного розвитку країни (під час економічних криз фінансування діяльності громадського сектору значно скорочується), а, по-друге, підтримує основи самого існування громадянського суспільства, яке покликане контролювати державу та опонувати її політиці.

Принцип прозорості. Біла книга «Реформування системи державного фінансування організацій громадянського суспільства в Україні» стверджує, що вся система державного фінансування є непрозорою [8, с. 16]. З цим твердженням важко не погодитися, адже кожен її елемент має ряд неприйнятних для європейської практики ознак. Так, в Україні відсутня незалежна експертиза цілей та пріоритетів державного фінансування, вони часто носять декларативний характер [7, с. 15; 8, с. 16], методичні рекомендації щодо здійснення державної фінансової підтримки ОГС відсутні [7, с. 14], не розроблено єдиних критеріїв оцінки та відбору проектів, які надаються громадськими організаціями [9, с. 34; 7, с. 15; 8, с. 17].

Принцип рівного ставлення до заявника. Через непрозорість системи державного фінансування ОГС України його процедури є вразливими для корупційних ризиків та конфліктів інтересів. Часто рішення про надання державного фінансування приймається особами, які мають прямий зв'язок із громадськими організаціями-претендентами на таке фінансування. Окрім цього, законодавчо обмежений доступ громадських організацій до державного фінансування: розраховувати на нього можуть лиш ті з них, які відповідають певному територіальному статусу, та займаються окремими видами діяльності [10; 11; 12; 13].

Принцип вільної та чесної конкуренції. Соціологічні дослідження, учасниками яких були представники органів державної влади, органів місцевого самоврядування, приватного сектору, керівники та члени ОГС [1, с. 58; 8, с. 17], вказують на відсутність конкуренції у секторі. Так, в «Білій книзі» підкреслюється те, що доступ до інформації про державне фінансування ОГС є обмеженим [8, с. 17], причинами чого є:

- непостійність та безсистемність законодавчої бази, що призводить до нерозуміння і можливих

процедурних помилок зі сторони замовників та виконавців;

- інформація про річні плани державних закупівель розміщується у великій кількості ЗМІ (часто в друкованих), а пошук інформації на веб-порталі державних закупівель є заплутаним, що ускладнює пошук для середньостатистичного користувача;

- інформація про державні закупівлі, яка публікується, є обмеженою в сумі, не висвітлюються і дані по деяких процедурах (закупівля в одного учасника, запит цінних пропозицій тощо);

- інформація про тендери та конкурси поширюється серед «своїх», внаслідок чого часто їх виграють одні і ті ж учасники декілька років підряд.

Очевидно, що нерівномірний доступ до інформації про можливість державного фінансування не може сприяти вільній і добросовісній конкуренції. Через існування корупційних схем та лобювання інтересів близького оточення розпорядників бюджетні кошти розподіляються не за принципами ринку, тобто надаються не тим громадським організаціям, які найкраще можуть вирішити існуючі проблеми, а тим, керівництво яких має кращій «зв'язки». Таким чином, державне фінансування не сприяє розвитку сектору і не спрямовується на задоволення статутних цілей громадських організацій.

Принцип орієнтації на певні цілі. Відповідно до п. 2, ст. 23 ЗУ «Про громадські об'єднання», громадські об'єднання, які отримують фінансову підтримку з Державного та місцевого бюджетів, зобов'язані подавати та оприлюднювати звіти про цільове використання цих коштів [11, ст. 23]. Однак у цьому законі та в інших нормативно-правових актах, що регулюють діяльність громадських організацій в Україні, не виокремлено спеціальних цілей, на які повинні використовуватися ресурси, отримані від державного фінансування [10; 11; 12; 13], через що органи виконавчої влади встановлюють їх самостійно та без належної координації.

Формально конкурсні програми, на основі яких розподіляється більшість бюджетних коштів, містять у собі орієнтовані напрями використання отримуваних коштів, але часто пріоритети конкурсів не відповідають потребам ОГС [7, с. 21], що призводить до розбіжності інтересів держави та неурядових організацій. Така ситуація є небезпечною для існування здорового суспільства.

Л. Сідельнік, консультант Агентства соціальних інновацій, вважає, що дозволені державою напрями використання коштів свідчать про те, що це, скоріше, експлуатаційні субсидії, які виділяються на загальну підтримку організації, аніж на конкретні суспільні результати [14, с. 24].

Відповідно, лівову частку державного фінансування отримують декілька громадських організацій без будь-якої прив'язки до цілей використання цих коштів. Тобто говорити про орієнтацію такого фінансування на політику уряду чи потреби громадян неможливо.

Принцип підзвітності. Як зазначалося вище, відповідно до чинного законодавства, всі громадські організації, які фінансуються за рахунок коштів державного та місцевих бюджетів, повинні звітувати про цільове використання коштів [11, ст. 23], але процедура звітування є складною і незрозумілою для представників громадських організацій, про що свідчить дослідження наявного досвіду у сфері державного фінансування ОГС,

проведеного ГО «Інститут сільського розвитку» на замовлення Координатора проектів ОБСЄ в Україні [1]. Невизначеними є і критерії оцінки результатів державного фінансування, на підставі яких формується звітність, що, зрозуміло, також не додає зрозумілості процедурі звітування.

Принцип пропорційності. В Україні принцип пропорційності категорично не виконується, причиною чого є складність та бюрократичність всієї процедури отримання допомоги від держави, незалежно від її розмірів. Так, у згаданій вище Білій книзі наголошується на тому, що умови участі громадських організацій у державних конкурсах є надмірно обтяжливими і можуть навіть привести до втрати ними ознаки неприбутковості [8, с. 17]. Процедура ж отримання дозволів від різних фінансових установ є на стільки складною, що вимагає від організацій громадянського суспільства додаткових зусиль і відволікає від якісного виконання статутних цілей.

Окрім всього вищесказаного, відповідно до п. 3, ст. 23 ЗУ «Про громадські об'єднання», всі громадські організації зі статусом юридичної особи та, створені ними юридичні особи, не залежно від наявності державного фінансування, зобов'язані вести бухгалтерський облік, фінансову та статистичну звітність, бути зареєстрованими в органах доходів і зборів та сплачувати до бюджету обов'язкові платежі відповідно до закону [11, ст. 23].

Принцип участі ОГС у розробці програм та представництво ОГС у тендерних комітетах. Участь громадських організацій у розробленні проектів нормативно-правових актів, що видаються органами державної влади, органами влади АРК, органами місцевого самоврядування і стосуються сфери діяльності громадського об'єднання (в тому числі і отримання державного фінансування) забезпечуються ЗУ «Про громадські об'єднання» [11, ст. 21]. Таким чином, вони беруть участь у розробці програм та мають своїх представників у тендерних комітетах. Проте за умов фактичної відсутності чітких критеріїв відбору така можливість стає радше перешкодою прозорості схем проведення конкурсів та тендерів, створює передумови для існування корупційного ризику, адже у конкурсних комісіях виконавчих органів влади часто беруть участь представники тих громадських організацій, які претендують на отримання державного фінансування.

Принцип незалежного фінансового управління. На сьогодні не існує дієвої системи моніторингу та оцінки ефективності витрачання державних коштів [7, с. 16]. Доступ до звітності за попередні роки є закритим [7, с. 20]. Відповідно, неможливо здійснити повноцінний та якісний аналіз ефективності результатів попередніх проектів.

Висновки і пропозиції. Наявність державної підтримки громадських організацій є позитивним моментом, адже вона не лише є джерелом додаткових фінансових ресурсів для деяких з них, але і свідчить про співпрацю держави із громадським сектором, до її готовності не лише делегувати ряд своїх повноважень громадським організаціям для ефективнішого надання послуг населенню, але і передати ресурси, за рахунок яких воно здійснюється, до готовності сприяти розвитку всього громадського сектору.

Однак за державним фінансуванням криється і ряд небезпек. Саме тому європейська практика розробила принципи, яким повинна відповідати система державного фінансування для збереження незалежності громадського сектору від державно-

го та підтримання здорового балансу між ними. Існуюча в Україні система державного фінансування не відповідає згаданим принципам. Причина в тому, що в Україні ці принципи носять чисто декларативний характер, в той час як у розвинених економічно державах вони є основою інших більш детальних нормативно-правових актів, що регламентують діяльність неурядових організацій [6, с. 22], тому для України на її європейському шляху важливо, щоб згадані принципи були зафіксовані у ЗУ «Про громадські об'єднання» поряд із затвердженням права на отримання допомоги від держави.

Інтеграція принципів ефективного державного фінансування громадських організацій у національне законодавство дозволить:

- визначити загальні цілі, пріоритети та основні критерії державного фінансування;
- затвердити зрозумілий порядок проведення конкурсів проєктів, поданих громадськими організаціями, на отримання державних коштів;
- визначити граничні суми фінансування, які

вимагають публічного звітування і незалежного аудиту. Звіти про використання сум, які знаходяться за межами граничних показників, повинні формуватися за спрощеною формою.

Після налагодження всієї системи державного фінансування із застосуванням європейського досвіду, співпраця державного та громадського секторів повинна будуватись так, щоб згодом пріоритет надання соціальних послуг належав саме останньому (принцип субсидіарності). Така система існує в Німеччині: соціальні служби доручають виконання тих чи інших програм державним установам лише у тому випадку, якщо немає неурядової організації, яка могла б виконати відповідну роботу належним чином [9, с. 39]. Таким чином, у цій країні недержавні організації виступають найбільшими постачальниками соціальних послуг [14, с. 26]. Роль же держави у цьому процесі повинна бути зведена до створення нормативно-правової підтримки конкуренції у громадському секторі та проведення контролю за якістю наданих послуг та цільовим використанням коштів.

Список літератури:

1. Дослідження існуючого досвіду та законодавства України у сфері фінансування громадських організацій органами державної влади, органами місцевого самоврядування та приватним сектором [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.osce.org/uk/ukraine/76891?download=true>.
2. Громадські організації в Україні у 2012 р.: Стат. бюлетень / Державна служба статистики України. – К., 2013. – 152 с.
3. Державне фінансування громадських організацій: зарубіжний досвід та рекомендації щодо запровадження в Україні. Аналітична записка [Електронний ресурс] / [сайт] // Національний інститут стратегічних досліджень при Президентові України. – Режим доступу : <http://www.niss.gov.ua/articles/811/>.
4. Toftisova, R. Implementation of NGO-Government cooperation policy documents: lessons learned [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.icnl.org/research/journal/vol8iss1/special_2.htm.
5. Public funding for civil society organizations – good practices in the European Union and Western Balkans [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.icnl.org/research/resources/ngogovcoop/engb54.pdf>.
6. Огляд схем державного фінансування для громадянського суспільства [Текст] / Європейський центр некомерційного права // Громадянське суспільство. – 2010. – № 2(13). – С. 22-30.
7. Солонтей, О. Державна фінансова підтримка громадських організацій в Україні [Текст] / О. Солонтей // Громадянське суспільство. – 2010. – № 1(12). – С. 13-21.
8. Реформування системи державного фінансування організацій громадянського суспільства в Україні: Біла книга // Громадянське суспільство. – 2010. – № 2(13). – С. 16-21.
9. Василенко, Л.І. Фінансове забезпечення діяльності і розвитку громадських організацій [Текст] / Л.І. Василенко, С.В. Зелінський // Фінанси України. – 2002. – № 8. – С. 33-39.
10. Бюджетний кодекс України [Текст] офіц. текст : за станом на 8 липня 2010 р. – Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2010, № 50-51, ст. 572.
11. Про громадські об'єднання [Електронний ресурс] : Закон України від 05.08.2012 № 5026-17. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/4572-17>.
12. Про фізичну культуру і спорт [Електронний ресурс] : Закон України від 24.12.1993 № 3808-ХІІ. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/3808-12>.
13. Про Статус і соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи [Електронний ресурс] : Закон України від 28.02.1991 № 796-ХІІ. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/796-12>.
14. Сідельнік Л. Неурядові організації – ефективні союзники держави в наданні соціальних послуг: теорема чи аксіома? [Текст] / Л. Сідельнік // Громадянське суспільство. – 2010. – № 1(12). – С. 22-26.

Ткачук І. Я.

Черновицький національний університет імені Юрія Федьковича

ВНЕДРЕНИЕ ЕВРОПЕЙСКИХ ПРИНЦИПОВ ГОСУДАРСТВЕННОГО ФИНАНСИРОВАНИЯ УКРАИНСКИМИ ОБЩЕСТВЕННЫМИ ОРГАНИЗАЦИЯМИ

Резюме

Обоснована недостаточность финансового обеспечения деятельности общественных организаций Украины. Определена необходимость применения в Украине европейских принципов государственного финансирования. Проанализировано состояние выполнения данных принципов в современных условиях. Предложены направления реформирования данного вида финансирования общественных организаций. **Ключевые слова:** общественная организация, финансовое обеспечение, государственное финансирование, принципы государственного финансирования, компакты.

Тkachuk I. Ya.

Yuriy Fedkovych Chernivtsi National University

INTRODUCTION OF EUROPEAN PRINCIPLES OF PUBLIC FUNDING UKRAINIAN COMMUNITY ORGANIZATIONS

Summary

The insufficient of Ukrainian NGOs financial support is proved. The necessity of European principles of public funding using in Ukraine is determined. The state of these principles using in today's terms is analyzed. The ways of reforming of this type financial supporting are proposed.

Key words: NGO, funding, government funding, government funding principles, Compacts.

УДК 336.1: 332.1 (477)

Усков И. В.

Донецкий национальный университет

БЮДЖЕТНЫЕ РИСКИ И ОСОБЕННОСТИ ИХ ОПТИМИЗАЦИИ НА МЕСТНОМ УРОВНЕ

В статье систематизированы риски, которые влияют на доходную и расходную части местных бюджетов. Выделены внутренние и внешние факторы и условия, которые оказывают воздействие на уровень бюджетного риска. Разработана система оценки рисков формирования и исполнения местных бюджетов, способствующая своевременному принятию управленческих решений по их оптимизации и уменьшению.

Ключевые слова: бюджетный риск, местные финансы, бюджеты территорий, местные органы власти, бюджетные средства.

Постановка проблемы. Оценка рисков местных бюджетов в Украине, в условиях трансформации её экономики, является необходимой, поскольку позволяет установить системные проблемы, связанные с формирования доходов и осуществления расходов в условиях изменяющейся внешней и внутренней социально-экономической среды. Оценка бюджетных рисков позволяет своевременно и эффективно устанавливать факторы и условия, оказывающие воздействие на финансовую устойчивость местных бюджетов, разрабатывать комплекс превентивных действий и мероприятий по их оптимизации.

Изменение бюджетно-налогового законодательства, незавершенность процедур финансовой децентрализации, неэффективность бюджетной политике, изменение мировой финансовой конъюнктуры, нестабильность цен на энергоносители на внутреннем рынке, слабое развитие промышленной и непромышленной сфер обуславливают возникновению бюджетных рисков на уровне регионов и страны в целом.

Анализ последних исследований и публикаций. Проведенные исследования показывают, что в трудах украинских ученых [1-5] не уделяется внимания определению сущности и методов оценки бюджетных рисков. Отдельные аспекты данной проблематике освещали в своих работах известные зарубежные ученые: Ковалева Т.М. [6], Иванова Н.Г. [7], Богославцева Л.В. [8], Улюкаев Л.В. [9], Беседина А.С. [10]. При этом в их трудах недостаточно раскрываются теоретические основы бюджетных рисков, отсутствует выбор эффективной методики их оптимизации на местном уровне в условиях унитарного устройства страны.

Целью статьи является определение основных эффективных подходов по оценки бюджетных рисков и разработке адаптированной для украинской практики системы оценки бюджетных рисков.

Изложение основного материала. Изучение экономической литературы показало, что существуют различные научные подходы по опреде-

лению риска бюджетов местных органов власти. Риск – сложное явление, имеющее множество несовпадающих, а иногда противоположных основ и предпосылок к возникновению.

Ковалева Т.М. определяет бюджетный риск как риск недополучения средств в бюджет бюджетной системы, а, следовательно, риск недофинансирования [7, с. 177]. Предложенное определение наиболее точно раскрывает сущность бюджетного риска.

Иванова Н.Г., преимущественно занимающаяся вопросами финансовых рисков предприятий, понимает под бюджетным риском вероятность недополучения предприятием запланированной суммы финансирования [7, с. 174]. Автор отождествляет понятия «бюджетный риск» и «финансовый риск предприятий», что не способствует установлению сущности бюджетного риска.

Улюкаев А.В. [9, с. 194] характеризует бюджетный риск, как вероятность неосуществления запланированных расходов бюджета. Автор рассматривает бюджетный риск только с позиции его влияния на расходную часть бюджета. При этом бюджетный риск оказывает непосредственное воздействие как на доходную, так и на расходную часть местных бюджетов территориальных образований.

Изучение различных научных точек зрения на понимание бюджетного риска позволило автору статьи установить, что бюджетный риск – это риск, обусловленный действием как внутренних, так и внешних факторов, воздействующий на доходные и расходные статьи бюджета.

Создание эффективной системы управления бюджетными рисками должно предусматривать внедрения обоснованных методов их оценки. Исследование работ зарубежных авторов [1-5] показало, что существуют комплекс методов по оценки бюджетных рисков.

Статистические методы. Суть статистических методов оценки риска заключается в определении вероятности возникновения потерь на основе статистических данных предшествующего периода и установлении области (зоны) риска, коэффицици-